

Guía Docente				
Datos Identificativos				2022/23
Asignatura (*)	Lingua e literatura castelá e a súa didáctica		Código	652G02017
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descriptor				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Segundo	Obrigatoria	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Didácticas Específicas e Métodos de Investigación e Diagnóstico en Educación			
Coordinación	Carballal Miñan, Patricia	Correo electrónico	patricia.carballal@udc.es	
Profesorado	Carballal Miñan, Patricia	Correo electrónico	patricia.carballal@udc.es	
Web	http://www.educacion.udc.es/			
Descrición xeral	1. Desenvolvemento das competencias en expresión oral, lectura e escritura en lingua castelá. Coñecemento e dominio de técnicas de expresión oral e escrita. 2. Características da aprendizaxe de linguas en contextos multilingües. 3. Desenvolvemento e avaliación de contidos curriculares de lingua castelá a través dos recursos didácticos axeitados. 4. Adquisición de formación literaria e de coñecementos básicos de Literatura Castelá. 5. Panorámica actual da Literatura Infantil e Xuvenil en lingua castelá. 6. Literatura e aprendizaxe lingüística. A utilización escolar dos diferentes xéneros literarios e doutros textos. A biblioteca na aula.			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A43	Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación.
A44	Adquirir formación literaria e coñecer a literatura infantil.
A45	Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura.
A46	Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma.
A47	Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino.
A48	Fomentar a lectura e animar a escribir.
A49	Coñecer as dificultades para a aprendizaxe das linguas oficiais de estudantes de outras linguas.
A50	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües.
A51	Expresarse, oralmente e por escrito nunha lingua estranxeira.
A52	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes aos estudantes.
B7	Comunicarse de maneira efectiva nun contorno de traballo.
B8	Capacidade para elaborar discursos coherentes e organizados lxicamente.
B9	Capacidade para expoñer as ideas elaboradas, de forma oral e na escrita.
B10	Capacidade de expresión oral e escrita en varias linguas (a lo menos nunha lingua estranxeira).
B11	Capacidade de comprensión dos distintos códigos audiovisuais e multimedia e manexo das ferramentas informáticas.
B15	Capacidade para utilizar diversas fontes de información, seleccionar, analizar, sintetizar e extraer ideas importantes e xestionar a información.
B21	CB1 - Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeneral, e se adoita encontrar a un nivel que, se ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
B22	CB2 - Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo

B23	CB3 - Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
B24	CB4 - Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado
B25	CB5 - Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C2	Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias do título	
Adquirir formación literaria e coñecer a literatura infantil.	A44	B21 B22	C8
Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura.	A45 A50	B23 B24 B25	
Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino.	A43 A46 A47 A49	B9 B10 B11	C2
Fomentar a lectura e animar a escribir.	A48 A51		C3
Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes aos estudantes.	A52		
Comunicarse de maneira efectiva nun contorno de traballo.		B7	
Capacidade para elaborar discursos coherentes e organizados lxicamente.		B8	
Capacidade para utilizar diversas fontes de información, seleccionar, analizar, sintetizar e extraer ideas importantes e xestionar a información.		B15	
Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.			C1

Contidos	
Temas	Subtemas
Tema 1. Didáctica da lingua e a literatura en Educación Primaria.	1. O currículo de Lingua e literatura castelá en Educación Primaria. O papel de la lingua e o papel da literatura. Documentos de centro e Plan lector. 2. A competencia comunicativa e a educación literaria. Habilidades lingüísticas a través da literatura. Técnicas de expresión oral e escrita a través dos textos literarios: ler, escribir, narrar, recitar e contar. 3. Paradigmas teóricos da educación literaria. Educación literaria formal e non formal. 4. El aprendizaje de la lengua y de la literatura en contextos multilingües. 5. O/a docente como mediador/a.

Tema 2. A literatura infantil e xuvenil e a literatura en lingua castelá.	1. Breve panorama da LIX universal. 2. A LIX en lingua castelá: pasado e presente. 3. Literatura infantil vs. literatura xuvenil: concomitancias e diferencias. 4. Literatura castelá en Educación Primaria: clásicos, adaptacións, canon, enfoques historicistas e alternativas de educación literaria.
Tema 3. Álbum ilustrado	1. Álbum ilustrado: definición, tipos e características principais. 2. Álbum ilustrado na aula: lectura en voz alta e faladoiro literario como métodos do desenvolvemento da competencia comunicativa e da formación literaria. 3. Deseño, posta en práctica e avaliación dunha proposta lingüística e literaria para Educación Primaria a partir dun álbum ilustrado.
Tema 4. Didáctica da narración.	1. Subxéneros narrativos. 2. O conto tradicional: historia e tradición hispánica 3. A escritura creativa e a didáctica da narración nas aulas de Educación Primaria.
Tema 5. Didáctica da poesía.	1. A poesía en lingua castelá para alumnado de Educación Primaria: historia, xéneros e libros. 2. A escritura creativa e a didáctica da poesía nas aulas de Educación Primaria.
Tema 6. Didáctica do teatro	1. O teatro escolar e a dramatización como recursos educativos nas aulas de lingua e literatura en lingua castelá. 2. Novas formas de teatro na aula.
Tema 7. Bibliotecas escolares e bibliotecas de aula.	1. O papel da biblioteca escolar: espazo, uso, colección e significado 2. A biblioteca de aula.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Aprendizaxe colaborativa	A43 A44 A45 A46 A47 A48 A49 A50 A52 B11 B15 B21 B23 B24 B25 C2 C3	15	20	35
Aprendizaxe servizo	A43 A44 A45 A46 A48 A50 A51 A52 B7 B8 B9 B10 B15 B21 B22 B23 B24 B25 C1 C8	15	20	35
Resumo	A46 A47 B7 B8 B9 B15 C1	20	40	60
Lecturas	A44 A45 A47 A48 B15	10	0	10
Atención personalizada		10	0	10
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Aprendizaxe colaborativa	Participación de todos os alumnos e alumnas na construción dos saberes e na análise crítica dos contidos presentados na materia.

Aprendizaxe servizo	Intervención didáctica en torno á educación literaria nun aula dun centro de Educación Primaria a raíz da detección de necesidades educativas.
Resumo	Resumo e reflexión sobre as aprendizaxes adquiridas na materia.
Lecturas	Os alumnos e alumnas deberán achegarse a un corpo bibliográfico indicado nas aulas e a varias obras literarias.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Aprendizaxe colaborativa Aprendizaxe servizo	A atención personalizada ao alumnado consistirá no asesoramento pedagógico, didáctico e bibliográfico da materia, así como na dirección dos traballos tutorizados e na súa corrección. A profesora estará dispoñible no horario de tutorías sinalado.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Resumo	A46 A47 B7 B8 B9 B15 C1	Resumo e reflexión sobre as aprendizaxes adquiridas ao longo da materia.	30
Aprendizaxe servizo	A43 A44 A45 A46 A48 A50 A51 A52 B7 B8 B9 B10 B15 B21 B22 B23 B24 B25 C1 C8	Intervención didáctica en torno á educación literaria nun aula dun centro de Educación Primaria a raíz da detección de necesidades educativas.	70

Observacións avaliación
Os alumnos e alumnas presenciais (é dicir, aqueles que asistan a un 80% das clases), para superar a materia na oportunidade de xuño, deberán obter unha puntuación mínima de 5 puntos sobre 10 tanto no traballo tutelado como no resumo. Cunha nota inferior en calquera das dúas partes non superarán a materia e deberán presentarse á oportunidade de xullo para ser avaliados da parte que non superaran na convocatoria anterior. Os alumnos e alumnas non presenciais (aqueles que falten a máis dun 20% das clases) serán avaliados na oportunidade de xuño soamente mediante unha proba obxectiva na data fixada pola Xunta de Facultade.

Fontes de información

Bibliografía básica

- Pelegrín, A. (1996). La flor de la maravilla. Juegos, recreos, retahílas.. Madrid: Fundación. Germán Sánchez Ruipérez
- García Carcedo, P. (2011). Educación Literaria y Escritura Creativa. Granada: GEU
- Motos, T. (1996). Juegos creativos de lenguaje. Santiago de Compostela: Universiade de Santiago de Compostela
- Prado Díez, D. (1996). Técnicas creativas y lenguaje total . Santiago de Compostela: Universiade de Santiago de Compostela
- Moreno, V. (1998). Va de poesía. Navarra: Pamilela
- Moreno, Víctor (1996). Escritura imaginativa. Abecedario de la escritura. Santiago de Compostela: Universiade de Santiago de Compostela
- Tejerina Lobo. (). Algunas consideraciones pedagógicas sobre la poesía.
<http://www.biblioteca.org.ar/libros/132273.pdf>
- Besora, R. (1992). Aproximación a la poesía a través del juego. Papeles de literatura infantil, núm. 15, pp. 3-12
- Badia, D. & Vilà, M. (2000). Juegos de expresión oral y escrita. Barcelona: Graó
- Morilla, L. e Hohan, S. A. (1999). Hacer escribir a los niños. La metodología del taller de escritura y consignas prácticas para incentivar el mundo creativo y novelesco de los niños. Barcelona: Grafein
- Rodari, G. (2004). Juegos de fantasía. Zaragoza: Edelvives
- Díaz Plaja, Ana; G. Bordóns (2006). Enseñar literatura en secundaria La formación de lectores críticos, motivados y cultos. Barcelona: Graó
- Couto Palmeiro, V; Lamapereira, e Vieites, M. (1992). Práctica teatral na escola. Vigo: Ir Indo
- Pelegrín, A. (1996). La flor de la maravilla. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez
- Rodari, G. (1991). Gramática de la fantasía. Introducción al arte de contar historias. Barcelona: Aliorna
- Noia Campos, C. (2002). Contos galegos de tradición oral. Vigo : NigraTrea
- Cerrillo, P. (2013). Canon Literario, Canon escolar, canon oculto. Cuaderns de Filologia. Estudis literaris, XVIII. pp. 17-13
- Lluch, G. et alii. (2010). Las lecturas de los jóvenes. Barcelona: Anthropos
- Machado, A. Mª. (2002). Lectura, escuela y creación literaria. Salamanca: Anaya
- Zipes, J. (2012). El irresistible cuento de hadas. Buenos Aires: Fondo de cultura económica
- Zumthor, P. (1991). Introducción a la poesía oral. Madrid: Taurus
- Garraón, A. (2005). Historia portátil de la literatura infantil. Salamanca: Anaya
- Colomer, T. (2010). Introducción a la literatura infantil y juvenil actual. Madrid: Síntesis
- Colomer, T. (2010). La evolución de la literatura infantil y juvenil en España. Ibbby
- García Padrino, J. (2018). Historia crítica de la literatura infantil y juvenil en la España actual (1939-2015). Marcial Pons
- Chambers, A. (2015). Dime. México: Fondo de Cultura Económica
- Aguilar, C. (2012). La didáctica de la lengua y la literatura y la teoría crítica. Lenguaje y textos, 36, 5-14.
- Bombini, G. & Lomas, C. (2020). Otra educación literaria, Textos de didáctica de la lengua y la literatura, 90, 4-6.
- Achugar, E. & Lomas, C. (2020). Ética de la comunicación, Revista de didáctica de la llengua i de la literatura, 86, 4-7.
- Bombini, G. & Lomas, C (2022). La escritura creativa, otra vez. Textos de didáctica de la lengua y la literatura, núm 96, pp. 6-9
- Achugar, E. & Lomas, C (2021). Leer el mundo: la formación de lectores críticos. Textos de didáctica de la lengua y la literatura, núm 91, 2021
- Achugar, E. & Lomas, C (2020). Ètica de la comunicació. Articles: Revista de didàctica de la llengua i de la literatura, n-um. 86, pp. 4-7.
- Lomas, C. (2016). Lo lingüístico es político. Cuadernos de pedagogía, núm. 465, pp. 56-61
- Jover Gómez-Ferrer, G. (2020). Desplazar el centro: otra educación literaria es necesaria. Textos de didáctica de la lengua y la literatura, 90
- Durán, C & Lomas, C. (2015). Los planes de lectura y escritura de centro. Textos de didáctica de la lengua y la literatura, 68, 5-8

- Lomas, Carlos & Mata, J. (2014). El aprendizaje de la lectura literaria. Textos de didáctica de la lengua y la literatura, 66, 1133
- Durán, C. et al. (2022). Del currículum a l'aula: planificació didàctica en llengua i literatura. Articles: Revista de didàctica de la llengua i de la literatura, 94, 11-20
- Jover Gómez-Ferrer, G. (2018). ¿Qué clásicos para la secundaria obligatoria?. Textos de didáctica de la lengua y la literatura, 82, 7-12
- Jover Gómez-Ferrer, G. (2014). Itinerarios de lectura en secundaria. Textos de didáctica de la lengua y la literatura, 66, 2014
- Benegas, M. (2016). A juego lento : taller de poesía. Valencia: Litera
- Puig e al. (2011). Aprendizaje-servicio y Educación para la Ciudadanía. Revista de educación, núm extra 1, 45-67
- Pelegrín, A. (2008). Pequeña memoria recobrada: libros infantiles del exilio del 39. Ministerio de Educación Cultura y Deporte, Subdirección General de Información y Publicaciones
- Díaz-Plaja Taboada, A. (2009). Entre libros. La construcción de un itinerario lector propio en la adolescencia. Lecturas adolescentes, Barcelona: Graó, pp. 119-150
- Senís Fernández, J. (2021). La música enterrada: Galerías líricas en la poesía infantil actual. Contornos de la poesía infantil y juvenil actual. Cuenca: Universidad de Castilla-La Mancha, Edicion
- Muñoz Cáliz, B. (2020). La investigación sobre teatro infantil y juvenil en España: estado de la cuestión. Talía: Revista de estudios teatrales, 2, 5-15
- Gonzalez Subías, J. L. (2020). Teatro por niños y para niños en la España de mediados del siglo XIX. Cuadernos de Ilustración y Romanticismo: Revista del Grupo de Estudios del siglo XVII, 26, pp. 551-5
- Miret, I. et al. (2011). Bibliotecas escolares ¿entre interrogantes?. Madrid: Ministerio de Educación Cultura y Deporte

Bibliografía complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Literatura infantil e xuvenil e a súa didáctica/652G02029

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Teoría da educación/652G02001

Socioloxía da educación/652G02004

Materias que continúan o temario

Lingua castelá e a súa didáctica/652G02010

Literatura infantil e xuvenil e a súa didáctica/652G02029

Observacións

A asistencia regular ás aulas dará ao alumno ou alumna o dereito de realizar os traballos titorizados. Se o alumno ou alumna non cumpre con este requisito de asistencia (é dicir, falta máis dun 20% das horas) será avaliado unicamente mediante a proba obxectiva fixada en xuño pola xunta de facultade. En ningún caso se permitirá o plaxio. De ser detectado en calquera traballo, exame ou outro documento entregado á profesora, este será avaliado directamente cun 0 (nunha escala do 0 ao 10). Traballarase para identificar e modificar prexuizados e actitudes sexistas, e influirase na contorna para modificalos e fomentar o respecto e a igualdade. Deberanse detectar situacións de discriminación por razón de xénero e proporanse accións e medidas para corrixilas. Facilitarase a plena integración do alumnado que por razón físicas, sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten dificultades a un acceso axeitado, igualitario e proveitoso á vida universitaria. Todos os traballos serán enviados telematicamente e só se imprimirán en casos excepcionais, coa fin de facer un uso sustentable dos recursos e previr impactos negativos sobre o medio natural.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías